

Asia: VN/11745/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ympäristövahinkorahastosta

Lausunnonantajan lausunto

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

-

Luku 3 Esityksen tavoitteet

Lainsäädäntöhankkeen keskeisinä tavoitteina ovat valmistelun alusta lähtien olleet aiheuttaja maksaa -periaatteen toteutuminen, mallin ennakoitavuus ja tarkkarajaisuus, kustannusten ennallaan pysyminen ja hyväksyttävyyys. EK katsoo, että luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ympäristövahinkorahastosta ei täysin vastaa sille asetettuja tavoitteita.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

-

Luku 10 Toimeenpano ja seuranta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

-

Lakiehdotus säännöskohtaisine perusteluineen

1 luku Yleiset säännökset (1–5 §)

EK katsoo, että harkinnanvaraisia avustuksia ei ole syytä kytkeä perustettavaan ympäristövahinkovarastoon. Harkinnanvaraisten avustusten myöntäminen voidaan jättää ministeriöiden vastuulle. (1 §)

EK katsoo, että säteilyvahingot tulee rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle. (2 §)

EK katsoo, että 5 §:ää tulee muuttaa, jotta järjestelmän ennakoitavuus paranee erityisesti yrityksille koituvien kustannusten arvioimiseksi. Mikäli rahaston varat eivät riitä kattamaan vahinkokustannuksia, ylimenevä osuus hoidetaan valtion talousarviosta, eikä takaisinmaksuvelvoitetta ole. Lakiluonnoksesta tulee poistaa vaatimus takaisinmaksuvelvoitteesta.

2 luku Ympäristövahinkomaksu (6–12 §)

EK huomauttaa, että ympäristövahinkorahastoon valittu maksuperusteisuutta koskeva malli ei kohteile tasapuolisesti yrityksiä, jotka ovat valinneet yhden sijaintipaikan suhteessa niihin, jotka ovat hajauttaneet toimintansa. Koska maksuvastuu on sidottu ympäristölupiin, kertautuu maksu toiminnanharjoittajilla, joilla on useita lupia. Yksittäisten yritysten maksut voivat muuttua merkittävästi nykyisestä ympäristövahinkovakuutusjärjestelmästä.

Yksi keskeisimmistä lakiluonnoksen ongelmista on, että lakitekstistä tai sen perusteluista ei ole mahdollista päätellä, miten vuosittainen veroluonteinen ympäristövahinkomaksu määräytyy. EK katsoo, että lakiluonnokseen tulee selkeästi kirjoittaa, että teknisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti kiinteä kokonaisuus on ns. laitospokokonaisuus ja maksaa yhtä ympäristövahinkomaksua. (6 §)

EK tukee mm. Kemianteollisuuden esiin nostamaa maksukattoa ja sen uudelleen arviointia, jotta ei tapahtuisi toimialakohtaisia vinoutumia maksukertymään.

3 luku Korvaukset ja avustukset (13–23 §)

EK katsoo, että 14 §:n kohtiin 2-6 liittyy edelleen huomattavia epäselvyyksiä. Tarkennuksista huolimatta lainkohta jää liian epäselväksi rahaston vastuiden osalta. Pykälän 1-kohta antaa riittävän mandaatin ympäristövahinkorahastosta korvattaviin vahinkoihin. 14 § on keskeisessä roolissa, kun arvioidaan uuden säädettävän lain ennakoitavuudesta ja tarkkarajaisuudesta, jotka eivät lakiluonnokseen kirjoitetulla tavalla toteudu.

EK katsoo edelleen, että 30 miljoonan euron suuruinen kertakorvaus yhdestä korvattavasta vahingosta on liian korkea. Tapauskohtaisen kertakorvauksen suuruudeksi on esitetty esimerkiksi 10 miljoonaa euroa. Lisäksi lakiluonnokseen tulee sisällyttää määräys vuosittaisesta kertakorvauskatosta.

Lakiluonnokseen on sisällytetty täysin uutena elementtinä 19 §, joka koskee pilaantuneita maa-alueita koskevia vahinkoja ja niiden korvaamista ympäristövahinkorahaston piiristä. Kysymyksessä on täysin uusi elementti, jota ei ole käsitelty lakiluonnoksen edeltävissä vaiheissa. EK ei kannata pykälän lisäämistä lakiin.

EK katsoo, että harkinnanvaraisia avustuksia pelastustoimelle torjuntakaluston hankkimiseen (22 §) ei tule kytkeä lakiin, koska kysymyksessä oleva avustus ei ole lain ydintarkoituksen piirissä. EK katsoo ylipäätään, että harkinnanvaraiset avustukset tulee kaikissa tilanteissa suorittaa valtion talousarviosta eri ministeriöiden toimesta.

4 luku Ympäristövahinkorahaston hallinto ja talous (24–31 §)

Ympäristövahinkorahaston hallitusta koskevaa pykälää (27 §) on muutettu ohjausryhmätyöskentelyn jälkeen siten, että kuvaus hallituksen kokoonpanosta on poistettu. EK katsoo, että hallituksen kokoonpanosta tulee säätää lain tasolla. Ympäristövahinkorahaston hallitukseen tulee sisällyttää kolme (3) paikkaa elinkeinoelämän edustajille.

5 luku Oikaisumenettely ja muutoksenhaku (32–34 §)

-

6 luku Erinäiset säännökset (35–36 §)

-

7 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (37–40 §)

-

Muita huomioita esityksestä

Muut kommentit esityksestä

-

Ojanperä Minna
Elinkeinoelämän keskusliitto EK